

КАФЕДРА ТЕОРІЇ МУЗИКИ

Аналіз музичних творів

Освітній ступінь	бакалавр
Спеціальність	музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	музичне мистецтво
Спеціалізація	народні інструменти («баян», «акордеон»)
Статус	обов'язкова
Семестровий контроль	Залік, іспит

Курс	2
Семестр	3,4

ECTS	5,5
Годин	120
Лекційні	34
Семінарські	34
Самостійна робота	52

Інформація про викладача

ПІБ	Сумарокова Віра Григорівна професор, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	Google https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=kYaDEo0AAAAJ&view_op=list_works&sortby=title Scholar: https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=ebouoQEAAAAJ
e-mail	sumarokova_vera@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Курс аналізу музичних творів, що вивчається у вищому навчальному музичному закладі, включає у себе ряд тематичних блоків, що не фігурували у курсі музичного училища (наприклад, розуміння музичного твору як цілісної системи, функції розділів форми, музична архітектоніка, рондальні, змішані, циклічні форми тощо). Однак вузівський курс, природно, розглядає також важливіші теми аналізу, що в загальних рисах вже були відомі з курсу училища, більш поглиблено, з більшим ступенем деталізації і, в той же час, з більшим принциповим узагальненням. У відповідності з цим завданням всі теми, що повторно вивчаються студентами, викладаються в курсі аналізу з акцентами на походження та історичну еволюцію форм, логічні закономірності внутрішніх процесів формотворення та виразні можливості форми. Обов'язковою умовою є врахування спеціальності студента.

Метою курсу є пізнання і осмислення сутності музичного твору як культурно-художнього феномена, що репрезентує в собі весь спектр складових музичного мистецтва: від історичної епохи до конкретної музичної композиції.

Дана мета курсу обумовила його **завдання**:

- оперування загальноприйнятими науковими поняттями та термінами: стиль, жанр, композиція, музична мова, музичний синтаксис тощо;
- розвиток практичних навичок аналізу музичного твору як звукової цілісності, що складається із взаємопов'язаних елементів: мелодії, ритму, гармонії, фактури тощо;
- розвиток практичних навичок аналізу музичного твору як художнього феномена;
- вміння визначити закладені в музичному творі різні можливості виконавських інтерпретацій.

Курс супроводжується ілюстративним матеріалом.

Предметом курсу «Аналіз музичних творів» є процес становлення та історичного розвитку музичної мови та формотворення, специфіка їх прояву в музичному творі як в певному історико-культурному феномені.

Об'єктом навчальної дисципліни є музичний твір як цілісність, що репрезентує музичне мислення та відображає ідеї епохи, національну художню школу, стиль композитора, тощо.

Структура навчальної дисципліни складається з двох модулів (1. «Принципи організації матеріалу в музичному творі», 2. «Історія розвитку західноєвропейських музичних форм Нового часу» та чотирьох змістових модулів (1. «Специфіка музичного мовлення та способи його організації», 2. «Загальні принципи дво- та тричастинності в музиці», 3. «Музичні форми на основі принципу тотожності», 4. «Музичні форми на основі принципу контрасту»).

Курс включає як лекційні, так і семінарські заняття. На лекціях викладаються основні теоретичні положення та алгоритм аналізу. Семінарські заняття проводяться за певними темами курсу, вони також включають аналітичну роботу з музичними творами. Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту.

Перелік тем

Тема 1. Предмет аналізу музичних творів: мета та завдання

Тема 2. Музичний жанр. Музичний стиль

Семінар. Музичний твір як художній феномен та звукова цілісність. Композиторський текст та його виконавська реалізація.

Тема 3. Музична мова та мовлення.

Семінар. Функції мови як основного комунікативного фактора.

Тема 4. Тема та тематизм.

Тема 5. Музичний синтаксис, масштабно-синтаксичні структури.

Семінар. Масштабно-синтаксичні структури та їх роль у становленні та видозміненнях тематичного матеріалу.

Тема 6. Функції частин в музичній формі. Засоби експонування та розвитку матеріалу.

Семінар. Функціональні основи музичної композиції. Система функціонально-композиційних рівнів.

Тема 7. Період. Класифікація. Різновиди.

Семінар. Різновиди періодів: „моцартівський” період, період типу розгортання, класифікація простих періодів. Складний період.

Тема 8. Прості багаточастинні форми: двочастинна та тричастинна.

Семінар. Етапи розвитку простих форм.

Тема 9. Музичні форми західноєвропейського бароко. Фуга.

Семінар. Фуга як вища форма імітаційно-поліфонічного мистецтва.

Тема 10. Варіаційна форма.

Семінар. Варіації в музиці ХХ ст. та їх різновиди.

Тема 11. Складні багаточастинні форми та їх різновиди.

Семінар. Етапи еволюції складних форм.

Тема 12. Рондо. Рондоподібні форми.

Семінар. Рондо в музиці ХХ століття: індивідуальні прояви жанру та форми.

Тема 13. Сонатна форма та її різновиди.

Семінар. Сильова еволюція сонатної форми.

Тема 14. Циклічні форми.

Семінар. Цикли у вокальній музиці: об'єднуюча роль тексту, сюжету та різних композиційних прийомів.

Рекомендована література

1. Анализ музыкальных произведений: Программа-конспект для исполнительских факультетов музыкальных вузов. М., 1972.
2. Бобровский В. Функциональные основы музыкальной формы. М., 1978.
3. Бонфельд М. Анализ музыкальных произведений. Структуры тональной музыки. Ч. 1, 2. М. : Владос. 2003.
4. Горюхина Н. Эволюция сонатной формы. К., 1973.
5. Горюхіна Н. Еволюція періоду. К., 1975.
6. Задерацкий В. Музыкальная форма. Вып. 1. М.: Музыка, 1995.
7. Кузнецов И. Теоретические основы полифонии XX века. М.: НТЦ «Консерватория», 1994.
8. Мазель Л. Строение музыкальных произведений. М.: Музыка, 1979.
9. Мазель Л., Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. М., 1967.
10. Михайлов М. Стиль в музыке. Л.: Музыка, 1981.
11. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации: учебное пособие. К. : 2012
12. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. М.: Музыка, 1982.
13. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. М.: Владос, 2003. 248 с.
14. Полифония: Сб. статей / Составитель и ред. К. Южак. М.: Музыка, 1975.
15. Програмовані посібники в курсі аналізу музичних творів: Методичні рекомендації для викладачів музичних навчальних закладів. К., 1997.
16. Протопопов В. Вариационные процессы в музыкальной форме. М.: Музыка, 1967.
17. Протопопов В. Очерки из истории музыкальных форм XVI-XIX веков. М.: Музыка, 1979.
18. Ручьевская Е. Классическая музыкальная форма. Учебник по анализу. СПб.: Композитор, 1998.
19. Ручьевская Е. Функции музыкальной темы. Л.: Музыка, 1977.
20. Симакова Н. Контрапункт строгого стиля и fuga. История. Теория. Практика. Учебное пособие Ч. 1 М. : Композитор, 2002.
21. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. М.: Музыка, 1973.
22. Сохор А. Вопросы социологии и эстетики музыки. Статьи и исследования. Л.: Сов. композитор, 1981. Вып. 2.
23. Тукова І. Музика і природознавство. Взаємодія світів в умонастроях епох [XVII – початок XX століття]. Харків, 2021. 456 с.
24. Тюлин Ю. и др. Музыкальная форма. М., 1974.
25. Фраенов В. Учебник полифонии. М. : Музыка, 1987.
26. Холопов Ю. Концертная форма у И.С.Баха // О музыке. Проблемы анализа. М.: Сов. композитор, 1974.
27. Холопов Ю. Принцип классификации музыкальных форм // Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. М.: Музыка, 1971.
28. Холопова В. Музыка как вид искусства. М., 1990. 261 с.
29. Холопова В. Формы музыкальных произведений. Учебное пособие. Спб.: Лань, 1999.
30. Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Вариационная форма: Учебник. М., 1974.
31. Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Сложные формы: Учебник. М. : Музыка, 1984.
32. Цуккерман В. Музыкальные жанры и основы музыкальных форм. М.: Музыка, 1964.

33. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. К.: Заповіт, 1998.
34. Шип С. Музыкальная речь и язык музыки. Одесса: Изд-во ОДК им. А.В.Неждановой, 2001.
35. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів. Музичні форми. Ч. 1. Тернопіль: Знання, 1999.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, презентація, диспут.

Навчальні ресурси

Лекційні та семінарські заняття проводяться на платформі Zoom. Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, WhatsApp.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Самостійна робота студента (відпрацювання певних практичних завдань вивчення окремих тем або питань, що винесені на самостійне опрацювання, тощо)	10
3.	Відвідування аудиторних практичних занять	10
4.	Написання модульної контрольної роботи	10
5.	Підсумковий контроль (залік, іспит)	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінки «**відмінно**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 100%, вивчення всіх першоджерел, повний аналіз теоретичної літератури, високе вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**добре**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 70%, достатньо добре вивчення першоджерел, досить повний аналіз теоретичної літератури, досить високе вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**задовільно**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 50%, задовільне вивчення першоджерел, частково проаналізована теоретична література, достатнє вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**незадовільно**» заслуговує відповідь студента, який: не засвоїв матеріал, більшість першоджерел не вивчено, аналіз теоретичної літератури незадовільний, не виявив вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах тощо.